

Štev. 1.

V Ljubljani, dne 2. januarja 1913.

Leto V.

Našim gospodarjem.

Večkrat se sliši, da drži dobra mati tri vogale hiše. To je res. Res je pa tudi, da nosi gospodar vse štiri vogale gospodarstva. Velik je vpliv dobre žene na vsako hišo, saj je ona srce vse družine, toda odločilni vpliv na gospodarstvo in javne razmere imajo pa vendar možje. Mnogi mladeniči postanejo gospodarji, toda nobeden jih ni podučil, kako naj izpolnjujejo svoje težke dolžnosti. Mi prirejamo tečaje za rejo živine in mložo, tečaje za sadjarstvo in zelenjarstvo, vse vrste gospodarstva pridejo na vrsto, še deklet in žen smo se spomnili. Le gospodarji sami imajo o očetovskih dolžnostih premalo poduka. Naša prihodnost, torej naš prihodnji rod ni odvisen edino od napredka gospodarstva in izboljšanja gmotnih razmer, ampak od ljudi, ki so zdaj še otroci, ki bodo prihodnji gospodarji, ko se mi umaknemo na božjo njivo.

Naše razmere nas prav naravnost silijo, da se lotimo tega vprašanja. Kaže se nam res prav vesel gospodarški napredek v vseh vrstah. Kmetje dobijo trikrat toliko, kakor so nekaj dobili za svoje pridelke. Začeli so vpeljavati nov način gospodarstva, ki obeta najlepših sadov. Ali pa gospodarji pri večjih dohodkih res več prihranijo? Z grozo opazujemo, kako se širi zadolževanje, malo, prav malo je gospodarjev, ki niso dolžni. Dolgovi se le redko plačujejo, ampak navadno še novi delajo. Vse izboljšanje gospodarstva ne pomaga veliko, če se vedno več zapravi, kakor se pridobi. Podlaga vsakemu resničnemu napredku je premaganje strasti. — Nadalje opažamo, kako se širi podivjanost med mladino, pijančevanje, kajejanje cigaret, nepokorščina do starišev, izseljevanje v tuje kraje, — same hude rane, ki more in duše pravi napredek našega ljudstva. Vsak gospodar vtisne svojim domačim nekaj svojega duha. Veliki

vojskovodje in slavni generali dali so svojim vojakom onega junaškega duha, ki je iz cele armade napravil eno samo močno vojsko. Napoleon, Žižka i. dr. so ravno na ta način postali slavni. Voditelji narodov, kakor O'Conel, Vindhorst in drugi so dali tisočim pečat svojega duha.

Tako mora vsak oče vdihniti svojim otrokom duha dobrega kristjana, zavednega Slovenca, dobrega Avstrijca in požrtvovalnega delavca.

Da bo vsak oče to v resnici storil, naj se zaveda svojih dolžnosti, ki jih ima pred Bogom in ljudmi. Z izpolnjevanjem vseh očetovskih dolžnosti se bodo najbolj gotovo ozdravile rane, katere razjedajo zdaj mozeg kmečkega gospodarstva.

Kako čast nam kaže beseda oče! Bog sam je oče, ker od njega prihaja vse življenje. Kar je najlepšega in najbolj vzvišenega, imenujemo z besedo oče. Papež so sv. oče, ker so poglavar Cerkve Kristusove, pravi oče kristjanov. Duhovniku pravijo oče, ker nima svoje družine, vsi v fari, posebno pa stari, reveži in mali šolarji so mu domači. Malokje na svetu se kaže tako lepo razmerje med duhovnikom očetom in vernim ljudstvom, kakor v naših krajih. Deželnega vladarja imenujemo očeta. Pri nas nimamo dosti visoke gospode, toda vsakemu staremu možu pravijo otroci oče, v znamenje spoštovanja. Kako sveto spoštovanje pa vzbuja ta beseda »oče« otrokom. Oče jim je zraven matere več kakor vse drugo na svetu. Od njega imajo življenje, od njegovega truda živijo, kar potrebujejo, jim oče preskrbi.

Očetje so imeli veljavo tudi pred krščanskimi časi. Toda to je bila divja moč, ker je napravil oče s svojo družino, kar je hotel. Šele naš Odrešenik je postavil s svojo ljubeznijo in milostjo podlago pravi domači sreči. Videl je, kako težak stan imata oče in mati. Po-

stavil je zakrament sv. zakona, da bi dal zakonskim potrebno božjo pomoč za izpolnjevanje težavnih dolžnosti zakonskega stanu.

Sveta družina, revna in neznatna pred svetom, je postala najlepši zgled vsem krščanskim družinam. V pokvarjenem poganskem svetu so nastale kakor čudapolne luči svete krščanske družine z očetimi kristjani — spoznavalci, mučenci. To so bile družine revne na svetu, toda s svojim življenjem so vzbujale občudovanje poganov — največ pripomogle, da se je sv. vera tako hitro razširila. Sveti očetje so imeli svete otroke cele rodove. V takih družinah se najlepše kaže prava očetovska čast in veljava. Tega duha svetih družin morajo imeti tudi naše družine. Brez tega nam ves svetni napredek ne bo pravi nič pomagal. Ravno v naših časih se vedno bolj razširja novo poganstvo, ki hoče tudi očetovsko veljavo do tal podreti.

Da se temu jez postavi, naj ima oče skrb in ljubezen do otrok. Naj bo enkrat naravnost povedano: Skoro večino družin imamo, kjer so očetje otrokom skoro tuji. Težko delo, še večkrat pa gostilna in družina sta vzrok, da je oče le malokdaj pri svojih domačih. Sami gospodarji pozabijo, da je zanje edina prava sreča v domači družini. — Ko bi otroci iz mladega videli ljubezen očetovo, bi se ga z ljubeznijo oklepali in mu radi vse zaupali. Zdaj je oče najrajši drugod, posebno v gostilnah, kjer zapravlja žulje svoje družine. Doma slišijo otroci od njega le divje kletvine, vidijo materine solze in divje razgrajanje. Vsled tega izgine za vselej pravo spoštovanje in zaupanje. Oče sam ne ve, kaj otroci najbolj potrebujejo, ker so mu domači tuji postali. Bodi oče sam rad doma, pokaži v dejanju skrb in ljubezen do otrok, ker je to močno stalo proti raznim zapeljivostim. Posebno okoli štirinajstega do osemnajstega leta

more le prava očetovska veljava otroke na pravem potu obdržati.

Pijančevanje nam pa konča gospodarje in z gospodarji obenem otroke. Kako vpliva očetova pijanost na dušni in telesni otrokov razvoj, je tudi znano.

Oče ne more in ne sme s svojo kmetijo napraviti, kar hoče, prejel jo je od prednikov in jo mora tudi svojim otrokom zapustiti. Prevzel je dolžnost skrbeti za pravo srečo otrok. Otroci naj se pripravijo za stan, v katerem bodo mogli enkrat pošteno živeti. Toda mi vidimo veliko ljudi, ki niso za stan, v katerem živijo; nezadovoljni in nesrečni izpolnjujejo le slabo svoje dolžnosti. Kje je vzrok? Starši jim niso izbrali stanu po zmožnostih. Oče se ni brigal za svoje otroke, vse je šlo kar tje v en dan. Ko so k moči prišli, je bil vesel, da so mu pri delu pomagali. Ko so dorasli, so se razkropili po svetu: eden doma, drugi v mesta ali v Ameriko.

Prav važna dolžnost očetova je, da pripravi otroke za prihodnji poklic. Podlaga za to je v mladosti veselje do dela in zanimanje za poduk. Naj le vsi znajo dobro poljsko delo, ker otroci morajo spoštovati stan svojega očeta. Toda gospodar ne sme pozabiti, da ne bodo mogli vsi pri njem ostati. Sinovi boljših posestnikov so pri tem še na slabšem. Kajzarji in obrtniki že tako vedo, da jim bo otroke le ročno delo redilo. Dajo mladeniče že zgodaj raznim obrtnikom v poduk. Boljši posestniki se pa nočejo ponižati. Oče naj se sam briga, da se bodo otroci veliko naučili. Tudi gospodarju najlepšega posestva bi ne škodilo, ko bi se eno zimo v mladosti pri dobrem mojstru naučil enkrat mizarstva, drugič kovaštva, tretjič kolarstva. Čim več človek zna, tem boljše bo shajal. Tudi temeljiti poduk na kakšni kmetijski zimski šoli bi veliko koristil.

Otrok naj se odloči za oni stan, za katerega ima največ telesnih in dušnih zmožnosti. Nikdar ne sme oče pri tem misliti in želeči, da bi sinu preskrbel lahek kruh v kakšni pisarni. Naše ljudstvo ima veliko zmožnosti prav za vsako delo. Toda učiti se je treba, napredovati in delati z vso vnemo. Kdor se je enkrat lenobe navadil, je ne bo več lahko pustil. Veliko dobrih delavcev bi se porabilo pri boljših obrtnih in rokodelcih, pri raznih strojih, kjer imajo do sedaj same tuje nastavljenke.

Da ima v prvi vrsti oče odgovornost za dobro versko vzgojo in pošteno življenje, je samoobsebi umevno.

Pomorska trgovina in Trst.

Če je bila v prejšnjih časih slaba letina, je nastala vselej velika draginja in zraven še huda lakota. Druzih krajev niso dosti poznali in niso imeli pripomočkov, da bi od daleč prevažali

blago in žito za vsakdanjo hrano.

Zdaj je resnično pomanjkanje žita za enkrat nemogoče. Če ga nimajo na enem kraju, ga pripeljejo od drugod. Vožnja iz Amerike stane manj, kakor dovoz s hrvaške meje do železnice in v Ljubljano. Začetkom so Evropejci v novoodkritih deželah iskali najprej zlata in dragocenosti. Šele v preteklem stoletju so spoznali, da je dobra in rodovitna zemlja največja dragocenost. Take kraje povzdigniti in zase porabiti so vedno najbolj znali Angleži. Doma so imeli vsled ugodne kupčije, bogatih tovarn in velikih zalog premoga in železa kmalu preveč denarja. Če je pa denarja preveč, ne more nesti kapital obresti, ker ni nikogar, ki bi jih plačeval. Angleži so se torej lotili velikih tovarn in kmetijskih podjetij v novih deželah. Rodovitna in obdelana zemlja je trud obilo plačala in naloženi denar dobro obrestovala. Angleži imajo le v ameriških akcijah naloženega denarja 1700 milijonov funtov, po našem čez 40.000 milijonov kron. Kar je pa na posestva posojenega in denarja v kupčiji, je še povrh. Zato vidimo, kako naglo se razvija poljedelstvo v Kanadi in Argentini. Ko je očito, da se trud izplača in kapital dobro nese, se delokrog vedno bolj razširi. V zahodni Kanadi niso pred nekaj leti skoro nobena žita pridelali, letošnji pridelek pa je bil vreden čez 800 milijonov kron. V Aziji so imeli Angleži 500 milijonov funtov, t. j. 12.000 milijonov kron, v Afriki 455 milijonov funtov, v Avstraliji 387 milijonov funtov, v Evropi 150 milijonov. Skupno imajo Angleži na tujem izposojenih 76 milijard kron, od katerih dobe samih obresti na leto 3984 milijonov kron. Potem seveda ni čudno, če gre denar v tuje kraje, kjer več nese. Pri nas je ravno vsled tega vedno pomanjkanje. Po tej poti pa so se povzdignile cele dežele, ki zalagajo zdaj staro Evropo z žitom, živino, kavo in z vsemi drugimi pridelki.

Ob morju teh dežel so nastala mesta, kjer se stekajo vsi pridelki dežele. Kar ljudje sami ne porabijo, se pošlje v te kraje, da se naloži na ladje in pripelje v Evropo. Iz Evrope so pripeljele ladje izseljence in razne stroje, nazaj peljejo za nizko ceno meso, žito, bombaž, kavo in druge pridelke. Vožnja po železnici bo vedno veliko dražja kakor po morju. V Hamburg je po suhem skoro petkrat krajša pot kakor po morju. Toda vendar je cenejše poslati skozi Trst blago po morju. Še iz srednje Nemčije pošiljajo k nam blago le po ladjah. Pri tem je pa še drugi vzrok, ki govori za morskot pot. Če se mora blago peljati skozi tujo deželo, lahko napravi ta dežela visoke vozne cene, da postane blago predrago. Država pa more tudi sploh prepovedati uvoz. Tako je napravila Laška s francoskimi pomarančami. Za nas bi bile francoske pomaranče boljše in cenejše, kakor laške. Toda potem ne bi Lahii svojih tako ugodno prodali. Laška vlada je torej prepovedala po Laškem vožnjo francoskih pomaranč. — Pot po morju je prosta.

Nobeden je ne more zapreti s carino ali nagajati pri prevažanju. Ena sama ladja more naložiti do 2000 vagonov. Dohod do morja je za vsako veliko državo življenjska žila, katere si ne bo nikdar pustila končati. Svoje izdelke pa tudi najlažje po morju izpelje v tuje kraje. V zadnjem času so se nekatera mesta ob morju prav zelo povzdignila. Največje mesto in prvo trgovsko središče sveta je še vedno London. Znan je pa tudi napredek Newyorka v Ameriki. Buenos Aires v Argentini je imel še okoli leta 1880. le dobrih 60.000 ljudi, danes jih šteje 1.300.000. Za Londonom je v Evropi največje trgovsko mesto Hamburg, ki ima svoj razvoj in svoje bogastvo kot prvo trgovsko mesto v Nemčiji. Naše severne dežele, kakor Češka, Moravska, Galicija in celo Dunaj dobijo večino prekomorskega blaga skozi Hamburg in potem po vodni poti velikih rek Labe in Odre.

Naše pomorsko mesto je Trst, ki se sicer ne more primerjati Londonu ali Hamburgu, vendar prav lepo napreduje in je na sedmem mestu pomorskih središč v Evropi. Ker je Trst obdan s slovensko zemljo in ima sam mnogo naše krvi, je gotovo prav, da si njegovo trgovino natančneje ogledamo.

V preteklem letu je prišlo v Trst 12.434 ladij, vsak dan povprečno 34, ki so imele prostora za 4.235.106 ton (1 tona = 1000 kg), t. j. 423.351 vagonov. Odplulo je pa 12.405 ladij s 4.245.962 tonami. Prejšnje čase so nam tuji vozili potrebno blago, zdaj je tudi pomorska trgovina večinoma v domačih rokah. Skupno je bilo leta 1911 10.300 ladij, ki so držale 3.500.000 tonelast avstrijskih. Kupčijo so posebno povzdignili priseljeni Nemci, ki so delavni in imajo denar. Od tujecev je največ Angležev in Lahov. Množina domačih ladij prav veselo napreduje. Le vlani so napravili novih za 39.000 ton prostora, ki potemtakem drže 3900 vagonov. Seveda se imamo na tem napredku v prvi vrsti zahvaliti razen napredku domače trgovine tudi nesreči Titanica. Vožnja je postala dražja, družih nesreč ni bilo, dobiček je postal večji, kar je vzbudilo novo podjetnost in delavnost.

Zdaj imamo skupno 1794 domačih ladij, ki imajo prostora za 410.000 ton. V tej množini so tudi dalmatinske ladje. V Trstu jih je za 300.000 ton. Navadno računajo pa velikost ladij po celi teži, ne le po prostoru za blago, ki se notri spravi. Če se tako računa, potem je imelo naše trgovsko brodogradništvo 695.000 ton, ogrsko in hrvaško pa le 151.488 ton. Iz tega je jasno, koliko so Mažari za nami in da nas sploh nikdar dohiteli ne bodo.

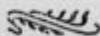
Po celem svetu je bilo vseh trgovskih ladij za 43.1 milijonov ton, torej imamo nekaj nad 2% svetovnega trgovskega brodogradništva, kar je pač malo za staro cesarstvo. Toda v preteklem letu smo napredovali za 8,66%, v čemer nas ni nobena druga velika država prekosila.

Nekdaj so bile v Trstu skoro same jadrnice. Zdaj bodo kmalu že zadnje izginile. V daljne dežele jih sploh več

ne pustijo. Vsega skupaj imajo jadrnice le še 20.000 ton. Seveda je voznja z vтром najcenejša, toda prepočasna je in nezanesljiva.

Tudi izseljenci se vedno bolj na Trst obračajo. L. 1910. jih je šlo skozi Trst 21.103, l. 1911. 22.467.

Blaga se pripelje gotovo še enkrat toliko, kakor se ga je pred nekaj leti. Leta 1911. se je pripeljalo in izvozilo 5,5 milijonov meterskih centov več, kakor prejšnje leto. Skupno so pripeljali v Trst l. 1911. 21.441.245 q v vrednosti 745 milijonov kron. Izvozili so pa 9.280.541 q v vrednosti 712 milijonov K. V večji množini uvoza se najbolj pozna množina kave in bombaža. Od vse te množine, ki je v Trst prišla, je šlo večidel vse naprej. Da se ni prekomorska trgovina še bolj razvila, so krive naše banke in naši kapitalisti, ki bi radi le doma dobro in varno želi in domačine skubili, poguma pa nimajo po zgledu Angležev in Nemcev v tujih krajih napraviti podružnic ter odpreti domačim izdelkom pot.

Škodljivost mlekarn.

V zadnjem času smo večkrat slišali, da mlekarnne slabo vplivajo na ljudsko gospodarstvo in hrano revežev. Kmetje dajo mleko v mlekarno, doma ga pa otroci stradajo in zaostanejo zaradi tega v rasti in v splošnem razvoju. Mlekarnne naravnost pospešujejo pijanstvo. Mesto mleka se otrokom daje žganje ali pa čaj z rumom. Skoro bi bilo boljše, da bi mlekarn ne bilo. Vsak naj si dvakrat premisli, predno jo nanovo osnuje.

Poglejmo malo natančneje te očitke. Omeniti hočem najprej vpliv mlekarnstva na splošno gospodarstvo. Po mlekarnah so se dohodki od krav več kakor potrojili. V hišah, kjer so pred ustanovitvijo mlekarn dobili za vse maslo komaj 60 kron skozi celo leto, dobe sedaj po 500 do 700 K. Kjer se res brigajo, so dohodki tudi desetkrat večji kakor so bili popred. Pri tem še ne govorimo, koliko je bilo dela z domačim pinjenjem.

Dokler se nobeden ni brigal za mleko, se tudi ni nobeden dosti brigal za krave. Šele mlekarnstvo je vzbudilo zanimanje za povzdigo živinoreje. Splošno imamo v okolici najboljših mlekarn največ prizadevanja za boljšo živino. Naš kmet mora razvideti korist in dobiček, potem je precej vnet. Število krav se je pomnožilo, sam gospodar se je začel brigati za doslej zanemarjene reve.

Da bi se še bolj povzdignila množina mleka, so se gospodarji z veliko vnemo lotili izboljšanja travnikov in njiv. Ravno mlekarnstvo je dalo glavni povod, da se je pri nas tako naglo širila poraba umetnih gnojil. Naše gospodarstvo je že precej drugačno, kakor je bilo pred dvajsetimi leti.

Povsod, kjer se je iz mlekarn ljudem vračalo posneto mleko, se je pra-

šičereja nepričakovano razvila. Le od prašičev so dobili gospodarji po več sto kron več dohodkov, kakor poprej. Mirno torej smemo trditi, da je postavilo mlekarnstvo podlago dobremu modernemu gospodarstvu.

Ali pa ne odteguje mlekarna ljudem najboljše in najcenejše hrane, ali ne trpe posebno otroci zaradi tega? Dokazano je, da pomnoži mlekarnstvo prav znatno kmetove dohodke in pospešuje ugodni razvoj družnega gospodarstva. Če se dohodki tako zelo pomnožijo, potem si družina lahko tudi potrebno hrano privoščijo. Lahko imajo dober kruh in si včasih tudi kaj mesa privoščijo, ako res gospodarijo po načelih dobrega mlekarnstva. Pri pametnih gospodarjih je tudi mleka več. Rekel sem že, kako se je povzdignila živinoreja vsled mlekarnstva. Gospodarji pri mlekarnah imajo še enkrat toliko krav, kakor so jih imeli poprej, katere tudi vse drugače krmijo. Ker se po naših mlekarnah mleko le enkrat na dan pobira, ostane spomladi, poleti in v jeseni opoldanje mleko vedno doma, ker ga v mlekarni ne morejo porabiti. Vse to mleko se porabi doma. — Poznam veliko gospodarjev, ki dajejo redno mleko v mlekarno, toda še prav nikjer nisem opazil, da bi bili otroci zaradi tega zanemarjeni in domači sestradani. Zapazil sem ravno nasprotno, da v takih hišah veliko boljše žive, kakor so preje. Le pojdite v kraje, kjer ni mlekarn in pogledajte one suhe repe v hlevih, pa študirajte hrano ljudstva, pa se bo vsak sam prepričal o resnici.

Dokler ni bilo mlekarn, ni bilo ne mleka, ne denarja. Zdaj pa privoščijo vsaka pametna gospodinja otrokom in domačim mleka za potrebo. Ne bojte se, naš kmet ne bo sebe zapustil. Le pogledajte v mlekarno, kako je pred prazniki. Vse prošnje ubogih mlekarnjev, nad katerimi se znosi razljučen odjemalec, kateri tudi rabi mleko za praznike, so zastoj. »Moramo imeti za doma.«

Denar dobi razen malih izjem večinoma žena, ki mora na ta način skrbeti za najbolj silne potrebe. Vemo že za čase, ko uboga mati ni dobila razen za par funtov masla in nekaj piščet celo leto nobenega vinarja. Otroci so stradali in bosji hodili tudi v hudi zimi. Zdaj je redno denar ob mesecu, ki pokrije najhuje potrebe.

Mogoče je, da res kaka reva odda mleko v mlekarno, ki bi ga mogla doma dobro porabiti. Kdor pozna vse razmere, ji ne bo zameril. Večkrat ni denarja ne za sol, ne za moko. Letos spomladi ni v mnogih vaseh nad polovico gospodarjev imela denarja, da bi si kupila potrebnih semen. Če torej odda mleko, da potem kupi za družino najpotrebnejše, je to gotovo pametno.

»Toda denar, ki se dobi za mleko, se navadno zapije!« Ne vem, koliko je resnice na tem, vem pa, da v krajih, kjer ni mlekarn, nimajo manj pijancev. Mogoče je tudi, da v planinskih krajih, kjer gospodar dobi denar za sir skupaj, preveč za pijačo porabi. Pri naših

društvenih mlekarnah se to ne zgodi. Pravijo, da se vsled oddaje mleka vedno huje pije čaj in rum. Res se ta grozna strast vedno bolj razširja, toda ravno tako v krajih, kjer imajo mlekarno, kakor tam, kjer jih nimajo. Kjer imajo dosti tovarn, dosti domače obrti pa mehkužnih žensk, se vživanje čaja brez ozira na mlekarno razširja. Čemu se torej splošna bolezen le mlekarnam podtika.

Znano je tudi, da ravno pijanci za mleko dosti ne marajo. Ni torej prav razumljivo, kako se vsled mlekarn alkoholizem pospešuje. Mogoče je seveda, da kdo ne privoščijo domačim potrebne mleka in denar potem zapije, ki ga je za mleko dobil, mogoče tudi, da otroci premalo mleka dobe. Ali je pa to strast mlekarna zakrivila ali provzročila? Ravno na ta način pospešujejo pijanstvo povzdiga živinoreje, ko dobi gospodar več denarja, žitni pridelek, gozdi, vse, kar kdo ima, se lahko zlorabi. Po tem dokazovanju je ravno tako kriv vsak, ki pomaga bližnjemu do boljšega gospodarstva, kriv sam Bog, ki je vse ustvaril. Če vse pospešuje pijanstvo, bo najboljše roke križem držati in čakati smrti. Iz tega je pač jasno, kam pride mo na ta način. Čemu pač govorijo ljudje, ki o pravih razmerah še pojma nimajo, o gospodarskih vprašanjih?

Tudi po našem mnenju more napako postati za razvoj gospodarstva, ako se preveč mleka celo leto naprej pošilja. S tem se mora zanemariti prašičereja. Če se pa le posnema, se vzame mleku le toľšča, ki je vredna pri 1 l mleka 10 do 12 h. Sama toľšča od 100 l mleka je vredna v mlekarni do 10 K, nazaj pa dobi čez 80 l posnetega mleka. Če doma posneme 100 l mleka, ne bo gospodinja dobila čez 1½ kg masla, ki je vredno k večjemu 3 K 30 h. Navadno se pa ta množina nikdar ne dobi. Za 10 K more kupiti dobrih 5 kg svinjske zabele, posneto mleko ima doma, ki ima v sebi še vse redilne snovi. Če pa kupi le 1½ kg zabele, ki je za domačo rabo več vredna, kakor maslo, ostane še 7 K, za kar lahko kupi mernik pšenice in pol mernika krompirja, posneto mleko pa tako doma dobi. Čemu bi kmetje denar proč metali, ko ga tako zelo potrebujejo.

Toda ravno poraba posnetega mleka je še veliko premalo znana. Marsikje ga še reveži ne marajo. Ravno ta kriva sodba o posnetem mleku, ki je prav izvrstna hrana revežev, so zelo žalostne. Če se računa vrednost navadne moke iz črnega žita 15 h, je posneto mleko kot hrana vredna čez 6 h. Prav želeto bi bilo, da se med revnim ljudstvom po mestih, ki zdaj trpi hudo pomanjkanje, poraba posnetega mleka bolj razširila. Mlekarnne bi prav rade postregle, saj so le prevečkrat v zadregi, kam naj ga oddajo.

Če ne ugaja posneto mleko, bi lažje poskusili s skuto, kateri tudi mohand pravijo. To je oni sirček iz posnetega mleka, katerega so naše gospodinjne že od nekdanj delale. Če se posneto mleko

zasiri ali pregreje, padejo redilne snovi večinoma na dno. Te se poberejo, odcedijo in po potrebi osolijo. Ta skuta je gotovo prav tečna in zelo po ceni. Mlekarne jo rade oddajajo od 40 do 50 h kg. Redilnih snovi ima pa več, kakor 4 kg kruha. Tako bi mlekarne prav lahko prodajale bogatinom drago maščobo v maslu, revežem pa preskrbele cene in močne hrane. Te misli razširjati in povsod priporočati bi bilo bolj umestno, kakor iz nevednosti pravih razmer mlekarne napadati.

Ribištvo.

Hudajužna. Znano je, da imamo pri nas v Bači, Koritnici in Kneži najfinejše postrvi, tako imenovane zlate postrvi (Goldforelle), a ribištvo je bilo do sedaj zelo zanemarjeno in se ni skoraj nič storilo za izboljšanje riboreje. Letos pa je kupil g. župnik Kleindienst v last najlepše postrvske rode od Grahovega do izhliva v Idrijo pri Sv. Luciji; tako tudi vodo Koritnico in Knežo, ki sta najbolj bogate na postrveh v dolžini nad 40 km. Da bi na umetni način vzgojil vsako leto mnogo tisoč postrvi, je postavil pretečeni teden v Hudijužni 1 km od kolodvora tik ob cesti veliko vališče za ribe; stavba je dolga 7 m, 6 m široka; pod celo stavbo bo velik basin za plemenske ribe. Načrt je izdelal po navodilu g. profesorja in svetnika Franketa g. Emil Ličar, deželni inženir v Gorici. V vališče je napeljan po železnih cevih studenec, ki daje na minuto skoraj 40 konjskih sil, ki bo zadoščeval za milijon iker. Marsikomu je še neznano, kako se umetno splode ikre. Vjamejo se samice in samci sedaj meseca decembra, ko se drste; iz samic se narahlo stisnejo ikre — vsaka jih ima 300 do 500 — na skledo. Nato oplode z mlekom samca ter denejo v aparate, kamor teče vedno sveža voda; v dveh in pol mesecih se zvale ribice. G. župnik se je veliko trudil, da je mogel vse to izvršiti. G. župnik se je učil umnega ribištva pri g. Pözlenu v Wagramm pri Traismauer ter si ogledal več takih naprav. Največ se ima pa gotovo zahvaliti g. svetniku Franketu, ki mu je pri vsem delu pomagal. Ker se bo vsako leto valilo nad milijon iker, se bo na ta način ribištvo izboljšalo in prazne vode na Goriškem in Kranjskem se bodo zopet napolnile s postrvi. Tukaj bo redil v ribnikih in malih studenčnicah mladice do enega leta, da se potem vložijo v vode; v ta namen je kupil ribnike in primerne studence okoli Begunj, Radovljice, Lesec in v Spodnjih Gorjah. Te vode so polne postrvske krme. Poizkusi zadnjih dveh let so se izborno obnesli; upati je, da bode podjetje velike gospodarske koristi. Goriški kakor tudi kranjski deželi je prepustil brezplačno prostor za 200.000 iker, kjer se bodo lahko vsako leto valile. Za Goriško so določeni postrvi iz Soče, da se izboljša sedaj tako prazna Soča. Za Kranjsko pa domače postrvi, za ameriške in za

solce. — Tudi riboreja ima svoj gospodarski pomen, ki se ne sme prezreti. Pri nas se sedaj priprosti ljudje niso za to zanimali, a vse drugače je na Nižje in na Zgornje-Avstrijskem, ko vsak kmet goji svojo vodo ravno tako ali še bolj kot svoje polje. Pa tudi tujski promet se s tem pospešuje. Kako radi bi prišli bogati Angleži v naše kraje, a v prvi vrsti zahtevajo športno vodo, ker so izvrstni ribiči in brez tega športa biti ne morejo. Razume se, da plačajo dobro in tako bi pustili precej denarja v naših krajih. Letos je komaj začetek, pa ima g. župnik vjetih že okoli 600 postrvi plemenk, ki so dale okoli 80.000 iker, prihodnje leto se bo valilo že nad 1 milijon, ker se letošnje plemenke ohranijo v ribnikih za prihodnje leto. — Koliko je pri nas na Kranjskem zanemarnjenih ribnikov, ki pričajo, kako so nekdanje gojili gradovi in samostani ribištvo kljub temu, da niso bile ribe tako drage, kakor dandanes. Koliko voda je na Kranjskem popolnoma praznih. Z umetno riborejo se bo vse to izboljšalo in prinašalo mnogo koristi. Če pomislimo, da dobi Nemčija, odkar se je začela intimno pečati z riborejo, na 44 milijonov K samo za ribe, potem lahko spoznamo, da tudi pri nas leži mnogo denarja v naših bistrih vodah zakopanega.

Dva- ali trikratna molža na dan.

V planinskih krajih in še marsikje drugod je navada, da se krave na dan le dvakrat molžejo. Brali smo tudi že večkrat, da je najboljša goved dvakrat na dan krmiti in dvakrat molzti. Nekateri gospodarji so res verjeli in vpeljali dvakratno molžo, ker je tako povsod za delavce hudo. Naše gospodinje se pa še po starem drže svojega in trdijo, da se pri dvakratni molži opoldansko mleko skoro čisto izgubi.

Da bi se vpliv trikratne molže natančno določil, so na neki graščini, kjer se je po navadi dvakrat na dan molžlo, začeli trikrat molzti. Dobili so pri vsaki kravi na dan $\frac{3}{4}$ litra več pri trikratni molži, kakor pri dvakratni. Poizkusi so tudi v drugih krajih, povsod z istim uspehom. Mnogi gospodarji so dobili vsled trikratne molže 10 odstotkov več mleka. Po teletu je še najboljše štirikrat na dan molzti, posebno prvešnice. Naše gospodinje še ne vedo, da je treba poleg dobre krme tudi vime pripraviti za večjo množino mleka. Čim večji in večkratni je pritisk na vime, bolj se mleko napravlja. Dokazano je, da so pastirji, posebno izvežbani na molžo, tudi od telic po večkratnih poizkusih dobili mleko.

Pri posestvih, kjer hočejo dobiti posebno veliko mleka, molžejo celo šestkrat na dan, kar je pa za krave prehudo. Navadno postanejo vsled tega jetične. Pri Hamburgu so pri taki molži

dale krave povprečno 6000 l mleka na leto.

Iz tega sledi, da je gotovo boljše trikrat na dan molzti, kakor le dvakrat. Kdor pozna razmere po naših planinskih krajih, ve, da nič ne napreduje mlečnost krav, gre pa skoro gotovo vedno bolj nazaj. Za množino mleka se dozda sploh nismo dosti brigali. Večinoma so bili kmetje zadovoljni, če je bila živina postavna. Sama postava pa ne da mleka. Male bohinske krave so prav izvrstne mlekarice, gotovo izmed najboljših, kar jih imamo v deželi. Toda povsod se le po dvakrat na dan molžejo. Ko bi se le nekaj tisoč krav tako molžilo, znaša škoda vsak dan po več sto kron.

Toda dobra mlečnost se še posebno zanemarja. V krajih z mlečno živino molžejo navadno moški, ki se morajo te umetnosti dobro naučiti. Saj ne prenese vsak dela krepke molže skozi par ur. Pri nas dajo navadno otroka, ki večkrat še v šolo hodi, v visoke planine, da molže 12—15 krav na dan. Kje je v stanu mlado dekletce od 12 do 15 let dobro opraviti tako težko delo. »Najlažje jo pogrešim.« To je res. Res pa je tudi, da boš zaradi tega imel med letom veliko sto litrov mleka manj. Mlekarstvo v planinskih deželah peša. Prav umestno bi bilo, ko bi naši gospodarji poslali v planine same fante, ki naj bi se pravilne molže z vso vnejo oprijeli. Res bi bilo malo težavno vpeljati trikratno molžo, toda šlo bi vendar. Če molžejo otroci, ostane tretjina najboljšega mleka v kravi, ki tako kmalu ob mleko pride.

Povsod pa, kjer imate v navadi dvakratno molžo, vpeljite precej trikratno, pri kravah po teletu in še posebno pri telicah pa gotovo štirikratno, ker se je to dobro izkazalo.

Žitna žetev leta 1912.

Vsi vemo, da nimajo naše letine na cene žita v trgovini nobenega vpliva. Kaj bodo ti merniki v primeri z milijoni vagonov, ki se drugod pridelajo. Kmeta pa vendar zanima, kako je rastlo v drugih krajih, ker je od tega odvisna cena tudi doma.

Lani se je pridelalo toliko žita, kakor še nikdar na svetu. Le pšenično žito cenijo na 10.555.800 vagonov, to je za 395.700 vagonov ali 7 odstotkov več, kakor leta 1911. Izmed vseh dežel na zemlji je pridelala Rusija največ pšenice, namreč 1.978.900 vagonov, 1911. leta 1.386.600. Za Rusijo so precej Amerikanci, ki se postavijo z 1.960.000 vagonov. Na Ogrskem so pridelali 501.800, v Avstriji 189.500, v Nemčiji 446.900, na Francoskem 911.800, na Laškem 454.000, na Španskem 306.000 vagonov. Ker se bo v bližnjem času še na milijone orolov v Kanadi, Argentini in Mezopotamiji porabilo za pšenično setev, je pričakovati, da se bo pšenice še vedno več pridelalo. V Evropi so imeli povsod bolj

lahko in slabo pšenico. Na Francoskem morajo do 30 odstotkov tuje pridelati, da dobe lepo moko. Amerikanci so pa popolno zadovoljni.

Pridelalo se je veliko tudi rži, katero cenijo na 4,819.200 vagonov, za 20 odstotkov več, kakor leta 1911. Nad polovico vse rži, to je 2,651.900 vagonov, pridelala Rusija, za 716.200 vagonov več kakor leta 1911. Rženi kruh imajo najrajši na Nemškem. Lastne rži imajo tam 1.117.000, pa bodo še večino ruskega ostanka pokupili. Naše gospodinje bi tudi rade peklo rženi kruh, pa se ne shaja, mora le zmes zadostovati. Pridelajo je v Avstriji posebno v severnih deželah več, kakor pšenice, namreč 295 tisoč vagonov

Ječmena se je pridelalo 3,561.400 vagonov, leta 1911 — 3,208.700. Tudi tu je Rusija na prvem mestu z 1,010.500 vagoni, leta 1911 — 895.400, na Nemškem ga je bilo 326.000, Turčija 300.000. Turčija rabi zdaj posebno veliko tujega žita. Rumunska proda skoro vse le doli. Na Avstrijskem se je pridelalo ječmena 170.000, na Ogrskem 158.900, na Angleškem 130.000, na Spanskem 127.600, na Francoskem 113.000, v Severni Ameriki 489.000, v Indiji 240.000 vagonov. Ze v teh podatkih se vidi, kje so bolj imenitni kmetje, ki ne marajo veliko za ponažni ječmen. Sicer se v celi Evropi porabi prav veliko ječmena za izdelavo piva in krmo prašičev.

Oves je prinesel 6,868.800 vagonov, za 19 odstotkov več kakor leta 1911. Največ ga imajo v Ameriki, 2,057.000, potem je Rusija 1,549.500, Nemčija 825 tisoč, Kanada 588.400, Francija 545.200, Avstrija 243.000, Švedska 117.000, Argentinijska 116.000 vagonov.

Izmed vseh žit se je pa brez dvoma največ turšice pridelalo: 11,102.000 vagonov, leta 1911 le 8.791.700, torej se je pridelok pomnožil za 29 odstotkov. Samo v Severni Ameriki so imeli 8,049.200 vagonov. V Argentinijski je bilo 751.500, desetkrat toliko kakor leta 1911. Večino te koruze porabijo za živino, mnogo je pa tudi prodajo.

Gotovo bo še za dalj časa ostala prva žitna dežela Rusija. Ko se tam in v Sibiriji vpelje moderno pridelovanje, bo ta črna zemlja lahko še veliko več pridelala. Če ne bo spomlad za žito slabo pokazala moramo pričakovati, da bodo šle žitne cene precej nazaj.

Tržni pregled.

V preteklem mesecu je bilo pomanjkanje gotovega denarja, kakor že več desetletij ne. Vsled velike vojne nevarnosti je padla vrednost državnih obveznic tako nizko, da se je naloženi denar obrestoval skoro po 5%. Domači kapitalisti so dobili strah; vse je hotelo svoj denar imeti izplačan. To niso bili le domači varčevalci z nekaj sto kronami, ampak tudi po mestih bogatini, ki niso svojega denarja zaupali doma-

čim zavodom, ampak so ga raje na tujem naložili. Domoljubja taki možje seveda ne poznajo veliko. V Bukovini stoji mnogo denarnih zavodov prav na slabem, ker nikjer ni denarja.

Se slabše so sodili o naših razmerah upniki v tujih državah. Mislili so, da se bliža že zadnja ura starega cesarstva. Skoro 2000 milijonov kron je bilo našega državnega dolga začetkom l. 1911. Še na tujem. Lani so ti nezaupniki nad eno milijardo (1000 milijonov) kron poslali na naše borze. Za naše razmere je pravzaprav dobro, če se naš dolg po prav nizki ceni nazaj kupi in potem obresti doma ostanejo. Težava je bila le v velikem pomanjkanju gotovega denarja. Zraven so prišli še obilni vojni stroški, blagajne so bile prazne, denar se je pa moral dobiti za državne potrebsčine. Finančni minister se je domenil z Amerikanci, ki so dali 125 milijonov kron za dve leti, toda po 6'85% obresti. Tako dragih obresti že dolgo nismo plačevali.

Še hušje je pri tem pomanjkanju trpela obrt in trgovina. Vsled vojne nevarnosti je bila kupčija prav slaba. Iz južnih dežel ni prišel denar za blago. Tovarne so pa večinoma le s posojili zidane. Le prav malo jih je, ki imajo denarja za vse potrebe. Navadno ga dobijo pri bankah. Zdaj banke niso mogle dati denarja, ki ga same niso imele. Ker kupčija ni šla, so mnoge tovarne in trgovine ustavile izplačila; mi bi podomače rekli, da so prišle na kant. Druge so odpustile na tisoče delavcev. Ta slaba kupčija je zopet vplivala na druge vrste gospodarstva, da je kupčija povsod zastala.

Toda vseh teh razmer ni zakrivil edino strah pred vojsko; še bolj se je pokazal v tem času pogubni vpliv kartelov. Tudi trgovine, ki prodajajo samim domačinom, so bile prizadete vsled slabe kupčije. Tukaj niso bile vzrok tuje razmere. Pravi vzrok moramo iskati le v napačnem ravnanju kartelov. Naenkrat so hoteli obogateti in ljudi odreti. Cene so tako poskočile, da je ljudem prehitro denarja zmanjkalo. Zdaj tovarne nimajo dela, trgovci pa sami gledajo blago, ki je v resnici predrago. Skoro se zdi, da so se sami vjeli v svoji pasti. Bolj pametni med kartelisti že poudarjajo, da bo treba malo odjenjati in ljudem dati duška. Upanja ni veliko, da se to kmalu zgodi. Če je lev okusil kri, je ne bo rad pustil.

Vsled teh nezdravih razmer je trpela tudi živilska kupčija. Cene gredo počasi nazaj. V mestih se pritožujejo, da manjka prav lepe debele živine. V resnici je pa pomanjkanje zaradi tega tako občutno, ker hočejo vsi, tudi delavci, imeti najboljše meso. Nekemu tovarnarju v Belgiji so delavci vedno tožili, kako je meso drago, da nikakor ne morejo izhajati. Usmiljeni tovarnar je kupil in dal zaklati tri vole. Da bi se vse lepo uredilo, določil je za vsako vrsto mesa gotove cene in vprašal delavce, kaj bo kdo vzel. Kako so začudili, ko so delavci zahtevali 300 kg najfinejšega mesa pri mreni. Vpraša mesarja,

koliko bo tega mesa pri vseh treh živalih. »Kvečjemu 40 kg.« Kar je bilo finega mesa na hrbtu in zadaj, je prodal, sprednjih in spodnjih delov pa niso marali delavci. Dobrodelni tovarnar je napravil veliko zgubo; d. ugič skoro gotovo ne bo več poizkusil. Naš kmet je zadovoljen z vsakim mesom, tudi z vampi, toda mesa še za nedeljo in najhujše delo ni skoro nikdar.

23. decembra so prignali na dunajski trg 2595 glav živine: 1497 volov, 513 bikov, 514 krav in 71 bivolo. Mlade živine je bilo 758 glav. Plačevali so ogrske vole Ia 117—134, Iia 97—116, IIIa 82—97. Voli iz Galicije in od drugod: Ia 113—122, Iia 106—112, IIIa 90 do 104. Nemški: Ia 105—120, Iia 94—104, IIIa 80—92. Biki 82—100. Navadna živina 87—96. Poljedelski minister je potrdil, da se manjša število živine, ki so jo prodale združne vnovčevalnice. Zdaj se hoče napraviti od ministrstva podpirana akcijska družba.

Nekateri naših gospodarjev so že mislili, da bi poizkusili prodati svojo živino po vnovčevalnici na Dunaju. Nikar ne poizkušajte! Svoje živine ne smete kar tjavendan izročiti tujim rokam. Ne smemo pozabiti, da imajo še zdaj prvo in edino besedo na velikih trgih razni judje in drugi podjetniki, ki branijo svojo korist. Kaj moreš, ako ti živino prav nizko cenijo in tako prodajo. Za nas to ni. Najboljše bi bilo, ako se odpravi vsako podpiranje takih vnovčevalnic po državi.

Prašiče so prodajali 23. decembra na Dunaju: Mesne prašiče: Ia 122—130, Iia 114—120, IIIa 104—112; debele: Ia 134—142, Iia 120—132, IIIa 108—118. Prignanih je bilo 9963 mesnih (to je prašičev, ki se navadno koljejo za meso in pečenko) ter 7222 debelih.

Lani je ravno ob praznikih cena zelo padla, letos so se praznikov ball in je bilo 1481 mesnih in 2008 debelih prašičev manj na trg prignanih kakor teden poprej. Celi december so šle cene stalno nazaj. V Budimpešti je le v enem tednu padla cena za 20 v pri kg. Na Ogrskem je namreč nastala prav huda kuga. Nad 200.000 prašičev je zbolelo, na tisoče jih je poginilo. Ljudje, prestrašeni, da jim bo vse po kugi končano, so hitro živali prodali. Trg je bil prenapolnjen, cena je padla.

Pred Božičem je pa šla cena zopet kvišku 6—20 vin., seveda ne za dolgo, ker po novem letu pride na vrsto uvoz balkanskih prašičev. Dunajski listi tolažijo Dunajčane, da visoke cene ne bodo dolgo trpele. Zdaj se je pa cena dvignila, ker je bilo malo živali in hoče vsak Dunajčan imeti na Silvestrov večer ali za novo leto svinjski rivec ali vsaj svinjsko pečenko, seveda le na krožniku. Cene prašičev bodo torej skoro gotovo še šle nazaj.

Kupčija z mlečnimi izdelki je neizpremenjena. Ker v mestih ni denarja, se le malo prodaja. Švicarski inženir je izumil način, da se bo siračka pridelala v prav izvrstno in tečno pijačo. To bo enkrat prava in zdrava pijača za

vse abstinate. Dosedanje pijače te vrste niso bile posebne.

Kljub zelo ugodnim poročilom iz vseh dežel, ki pridelajo veliko žita, niso cene posebno padle. 24. decembra so prodajali: najboljšo ogrsko pšenico 23'30—24'70, banaško 22'70—23'60, domačo 21'30—22'40, nižjeavstrijsko 20 do 21'20. Rž slovaška 19—19'80. Ječmen moravski za pivovarne 19'80—21'50. Ječmen za krmo 16'20—17'20. Oves najboljši 21'20—21'80, navadni 18—19. Turšica stara 19'50—20, nova, ki je pa zelo slaba, in naj vsak, kdor jo kupi, dobro ogleda vzorec in sklene natančno kupčijo, 13'60—14'20.

!! Agitirajte za „Domoljuba“ !!

Zasiužek

2-4 K na dan in stalno z lahkim in prijetnim pletenjem doma, s hitrim pletilnim strojem „Patenhobel“ nedosežno praktičnim in trpežnim. Nauči se lahko in zastonj. Zajemno, da se delo povzdo lahko oddaja. Pošljite dake zastonj podjetje za povzelo domačega pletenja **Karl Wolf, Dunaj VII. Mariahilferstrasse št. 82.** 297

Razpošiljam orožje vsake vrste

za poskušajo za 10dnevni ogled. Puška enocevka Lancaster K 20, dvocevka Lancaster K 20, Hammerless-puška K 70, Flobert K 8; samokres K 5, pištola od 2 K naprej. Ilustrovani cenik zastonj. **F. DUŠEK, tovarna orožj., Opočno št. 2137, ob dr. želez., Če ko.**

Denarja ni

draginja jedenocevske, zasluzek pa najbols. Ako hočete z malim denarjem gotovo 10 do 20 K na dan zaslužiti, pošljite za poskušajo v pisnu znamko po 10 vinarjev in svoj natančen naslov 2 slov na:

JOSIP BATIČ

Ilirska Bistrica, Kranjsko.

OSTANKI

30 metrov za K 14 od raznega dobrega in modrega blaga za jasn in zimo za obleke. Blazine in predpasnike itd. Ostanke so zadržano 3-9 m dolgi in široki. — Pošljite proti povzetju 3200

JULIJ KANTOR, tkalnica, Baby pri Nachodu ČESKO.
Vzorec ostanke se ne razpošiljajo.

Vsem bratom Slovanom

priloge, nam pri nakupu lanenega in bombažnega blaga, na 3 naredo vnapreje ostanke raznega blaga, kot kama-fasa, platna, tkanin, cefira, oksforda itd. — 40 metrov ostanke od 3-10 metrov dolgi za K 14. — 1 garnitura odej za 2 postelji in 1 miza K 7. — 1 garnitura za 2 postelji pregrinjaj, pravi francoski damast, 16 m, širine 140 cm za K 22. — 30 m la angleških cefir za 10 damskih srajc za K 7.50 pošiljam zasebnim naročnikom. Neugajoče vzajem nazaj, vrnem denar ali zamenim blago. **ADOLF ŠKODA tkalnica, Češka Černa, p. Nachod, Češko.** 2969

Ceno Posteljno Perje

1 kg sivega skubljenega K 2, boljsega K 240, pol belega prima K 290, belega K 4, finega mehkega puha K 3, drvo ravnega K 7, 5 in 9 00. Sivoga puha K 6, 7, belega finega K 10, prsnega puha K 12, od peč kg naprej franko. 2420

Dovršene napolnjene postelje

iz gostega, trpežnega, modrega ali rumenega nanking-blaga, pernice 180 cm dolga, 120 cm široka, z 2 zgornjima, vsaka ca 80 cm dolga, 60 cm široka, zadostno napolnjena z novim sivim, puhastim in trpežnim posteljinim perjem K 16, s polpuhom K 20, s puh perjem K 24. Posamezne pernice K 10, 12, 14, 16, 18, 20. Posamezne vzglavnice K 3, 3.50, 4. — Pernice 200x140 cm velike K 13, 15, 18, 20. — Vzglavnice 90x70 cm velike K 4.50, 5, 5.50. Spod. pernice iz najboljšega gradla za postelje 180x110 cm velike K 12 in 15, razpošilja od 10 kg naprej franko proti povzetju 800 predplačila.

Maks Berger Dešenica št. a/235 Češki les.

Nikak riziko, ker se zamerjava dovolj ali denar vrne. Bogati iluzir. ceniki vsega postelnega blaga zastonj.

Najboljša češka tvrdka.

Ceno posteljno perje!

1 kg sivoga, dobrega, skubljenega 2 K; boljsega 2 K 40; prima polbelega 2 K 80; belega 4 K; belega puha 5 K 10; 1 kg izredno finega, snežnobelega, skubljenega 6 K 40, 8 K; 1 kg puha 6 K, 7 K; belega puha 10 K; najfiniši prani puh 12 K. — Pri 5 kg so pošlje franko.

Dovršene napolnjene postelje

iz zelo gostega rdečega, modrega, belega ali rumenega nanking-blaga, pernice 180 cm dolga, 120 cm široka z 2 blazinama, vsaka 60 cm dolga, 60 cm široka, napolnjene z novim, sivim, zelo trpežnim, puhastim posteljinim perjem 16 K; s polpuhom 2 K; s puhom 24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; blazine 3 K, 3 K 50, 4 K; pernice 200 cm dolge, 140 cm široke, K 13, 14 K 70, 17 K 8, 21 K; blazine 90 cm dolge, 70 cm široke, 4 K 50, 5 K 20, 5 K 70; spodnje pernice iz močnega, posnetega gradla 180 cm dolge, 110 cm široke, 12 K 80, 14 K 80. Pošljite proti povzetju od K 12 višje franko. Zamena dovoljena, za nepovoljno denar nazaj. Cenik zastonj in franko. 2201

S. BENISCH, v Dešenici št. 71, Češko.

K 4'20

stane moja pristna ameriška antimagn. sistem Roskopf patent rom. ura s sidrom št. 90, z nikelnasto verižico in obeskom, ovalnim ali oblistim stremenom s plombo, močnim pokrovom s sekundnim kazalcem, patentiranim emajliranim kazalnikom, natančno repas. in regul. s 3 letnim pisarnim jamstvom samo K 4'20.

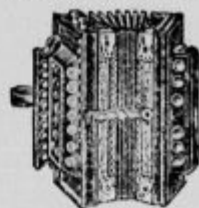
Štev. 99 1/4, ravno ista ura z nikelnasto verižico, naobeskom s črno oksidiranimi jeklenimi pokrovi K 4'50.

Nikak riziko! Zamena dovoljena ali denar nazaj. Razpošilja po povzetju prva izdelovalnica ur **JAN KONRAD** c. in kr. dvorni založnik v Brnu št. 4469 (Češko).

Glavni cenik s 4000 slikami na zahtevo zastonj in poštne prosto.

Dobre harmonike K 5.

Veš kot 200.000 komandov razprodanih. Nikak riziko! Zamena dovoljena, ali denar nazaj. Št. 300 1/4, 10 tipk, 2 reg. 28 glasov, velikost 24x12 cm K 5—; št. 654 1/4, 8 tipk, 1 reg., 24 glasov, velikost 28x14 cm K 5-40; št. 305 1/4, 10 tipk, 2 reg., 50 glasov, vel. 26x11 cm K 6-40; št. 603 1/4, 10 tipk, 2 reg., 50 glasov, vel. 31x15 cm K 8—; št. 685 1/2 10 tipk, 2 reg., 50 glasov, vel. 28x16 cm K 9-50. — Sola za samouk k vsaki harmoniki zastonj. Razpošilja po povzetju c. kr. dvorni založnik **JAN KONRAD** razpošiljalnica glasbil v Brnu št. 4475 (Češko). Glavni katalog s 4000 slikami na zahtevo vsakemu zastonj in poštne prosto.

Najcenejše in najbolj učinkujoče odvajalno sredstvo!

Filipa NEUSTEINA posajane odvajalne kroglice

(Neusteinove Elizabetne kroglice)

Pred vsimi drugimi podobnimi izdelki imajo prednost te kroglice, proste vsakih škodljivih primesi, uporabljajo se z največjim uspehom pri boleznih v spodnjem delu telesa, lahko odvajajo, kri čiste; nobeno zdravilno sredstvo ni ugodnejše in obenem povsem neškodljivo, da bi preprečilo izvor premnogih bolezni. Radi posajane oblike jih radi uživajo otroci. Skatljica s 15 kroglicami štane 30 vin. ovoj s skatljic, torej 180 kroglic, stane 2 K. Če se pošlje naprej K 2'45, se pošlje franko 1 ovoj. 2450

Svarilo! Nužno se svari pred ponarejanji. Zahtevajte Filipa Neusteina „odvajalne kroglice“. Pristne le, če nosi vsaka skatlica in navodilo našo zakonito varstveno znamko v rdeč-črnem tisku „Sv. Leopold“ in podpis „Filip Neustein, Apotheke“. Nale trgovski sodniško zavarovane embalaže morajo imeti našo tvrdko.

Filipa Neusteina lekarna „pri sv. Leopoldu“ Dunaj, Plankengasse 6.

Zaloga v Ljubljani: Rihard Sušnik, lekarnar, in v več drugih lekarnah.

Ustanovljeno leta 1893.

Ustanovljeno leta 1893.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom sprejema in obrestuje hranilne vloge po

5%

Rentni davek plačuje iz svojega. Zunanjam vlagateljem so za pošiljanje denarja na razpolago brezplačno položnice poštne hranilnice.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1911 3143 z 18861 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 7,355.790 K.

Načelstvo:

Predsednik: **Andrej Kalan**, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.
I. podpredsednik: **Ivan Sušnik**, stolni kanonik v Ljubljani.
II. podpredsednik: **Dr. Fran Dolšak**, zdravnik v Ljubljani.

Člani: **Dr. Ferdo Čekal**, stolni kanonik v Ljubljani; **dr. Jožef Gruden**, stolni kanonik v Ljubljani; **Anton Koblar**, dekan v Kranju; **dr. Fran Papež**, odvetnik v Ljubljani; **Karol Pollak ml.**, tovarnar v Ljubljani; **B. Remec**, ravnatelj trg. šole v Ljubljani; **dr. Viljem Schweitzer**, odvetnik v Ljubljani; **Luka Smolnikar**, stolni kanonik v Ljubljani; **dr. Aleš Ušeničnik**, profesor bogoslovja v Ljubljani; **Fran Verbič**, c. kr. gimn. profesor v Ljubljani; **dr. Ivan Zajc**, zdravnik in deželni odbornik v Ljubljani; **dr. Ignacij Žitnik**, stolni kanonik, drž. in dež. poslanec v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: **Anton Kršič**, c. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: **Anton Čadež**, katehet v Ljubljani; **Ivan Mlakar**, profesor v Ljubljani; **K. Gruber**, c. kr. fin. rač. oficijal v Ljubljani; **Avgustin Zajc**, c. kr. rač. oficijal in posestnik v Ljubljani.